

Notat

Til BSU
Kopi til FL, Ledergruppen i Jobcentret og Socialcentret
Fra Jobcentersekretariatet
Sagsnr./Dok.nr. 2014-3080/2014-267568

Jobcenter Sekretariat
Familie- og Beskæftigelsesforvaltningen
Sønderbro 12
9000 Aalborg

Init.: BGD

26-08-2014

Praksisfastsættelse på førtidspensionsområdet

Socialministeren har pr. 11. september 2014 udsendt en skrivelse til kommunalbestyrelserne, om praksis på førtidspensionsområdet. I skrivelse udtrykkes der bekymring for den fortsatte tendens til et væsentligt fald i tilkendelser af førtidspension til unge 18-19 årige i forhold til 2010-2012. I skrivelser fremgår det endvidere, at det ikke har været hensigten med reformen at afskære hverken unge eller ældre borgere fra førtidspension alene med henvisning til deres alder, eller til at de endnu ikke har deltaget i et ressourceforløb. Der er udsendt vejledning fra Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold, om dokumentationskravet ved behandling af sager, - særligt med fokus af tilkendelse af førtidspension til unge, hvor det er åbenbart formålsløst at udvikle arbejdsevnen. Der henvises til vedlagte skrivelse og vejledning.

I Aalborg kommune er der løbende fulgt op på udviklingen af førtidspensionskendelser som følge af førtidspensionsreformen. Det kan konstateres at der fortsat tilkendes førtidspension til helt unge med væsentlige funktionsnedsættelser, ligesom der også fortsat tilkendes førtidspension til voksne uden et forudgående ressourceforløb, hvor det vurderes åbenbart formålsløst at udvikle arbejdsevnen. Skrivelse samt vejledning giver derfor ikke anledning til en nye retningslinjer, men vejledningen er retningsvisende for den praksis der allerede arbejdes efter.

Der henvises endvidere til redegørelsen nedenfor.

Førtidspensionsreformens rammer

Ressourceforløb erstatter førtidspension for personer under 40 år - Personer under 40 år, kan som udgangspunkt ikke få tilkendt førtidspension. Der skal i stedet iværksættes en helhedsorienteret indsats i et eller flere ressourceforløb, som skal udvikle den enkelte persons arbejdsevne. Hvis det er åbenlyst, at man ikke kan komme til at arbejde igen, har kommunen fortsat mulighed for at tilkende førtidspension. Det gælder situationer med alvorlig sygdom eller så betydelige funktionsnedsættelser, at det ikke tjener noget formål at forsøge at udvikle arbejdsevne.

Førtidspension kan fortsat tilkendes personer over 40 år. Personer over 40 år, skal som udgangspunkt deltage i ét ressourceforløb, inden der kan tages stilling til førtidspension. Hvis det helt åbenbart ikke tjener noget formål at forsøge at udvikle arbejdsevnen, kan der tilkendes førtidspension, uden at man først skal igennem et ressourceforløb.

Ressourceforløb tilrettelægges efter den enkelte borgers muligheder og behov. Et ressourceforløb indebærer, at der iværksættes et individuelt tilrettelagt forløb, som tager udgangspunkt i personens ressourcer og behov og med udgangspunkt i personens egne ønsker. Forløbet kan

vare fra et til fem år ad gangen. Hvis det er nødvendigt med en mere langvarig indsats, kan der visiteres til flere forløb.

Målet med forløbet er at hjælpe personen videre i livet, så denne på længere sigt kan komme i arbejde eller i gang med en uddannelse. På kort sigt skal ressourceforløbet udvikle arbejdsevnen gennem en helhedsorienteret og tværfaglig indsats, som bliver koordineret på tværs af beskæftigelsesområdet, sundhedsområdet, socialområdet og undervisningsområdet. I ressourceforløbet kan der fx være plads til at give en person ro i en periode til at følge et behandlingsforløb i psykiatrien, hvis det er det, der er behov for.

Praksis ved tilkendelse af førtidspension uden ressourceforløb

Der gives ikke en enkelt formel for, hvornår det er åbenbart formålsløst at udvikle arbejdsevnen, og dermed tilkende førtidspension, uden først at have iværksat et ressourceforløb.

Gruppen af unge med alvorlige medfødte handicaps eller voksne med alvorlige lidelser som eksempelvis uhelbredelig kræft, hjerneskade, og andre fremadskridende kroniske lidelser etc., tilkendes fortsat førtidspension, og er sjældent vanskelige at vurdere, såfremt den lægefaglige dokumentation foreligger. Der er dog også en gråzone af voksne/ældre som igennem en årrække har deltaget i mange beskæftigelsesrettede, behandlingsmæssige og tværfaglige indsatser, uden at det har udviklet arbejdsevnen, og hvor det er vanskeligt at pege på et udviklingsperspektiv. Også alder kan i disse sager have betydning for, om det anses for realistisk at pege på et udviklingsperspektiv i et ressourceforløb.

Ankestyrelsen er 1½ år efter reformens ikrafttræden endnu ikke udkommet med principafgørelser efter ny lovgivning på pensionsområdet. Ankestyrelsen har juni 2014 indkaldt sager om tilkendelse af førtidspension i forbindelse med en praksisundersøgelse, en undersøgelse som Aalborg Kommune deltager i. Praksisundersøgelsen forventes at udkomme ultimo 2014. Derudover er der udkommet 2 principafgørelser på fleksjob, hvor Ankestyrelsen har fastslået at man kan visiteres til fleksjob selv med en meget lille arbejdsevne - helt ned til under 2 timer pr. uge, dog under forudsætning af at arbejdsevne fortsat forventes at kunne udvikles.

I lovbemærkninger til førtidspensionsreformen bemærkes, at der i forhold til kommunens vurdering af arbejdsevne henses til hidtil gældende praksis for tilkendelse af førtidspension. Afgørelsen skal dog træffes under hensyn til de foreslåede ændrede regler om aldersgrænse, deltagelse i ressourceforløb, timetal i fleksjob, samt fremtidig praksis på området.

Udgangspunktet er fortsat, at det skal give mening at visitere til et ressourceforløb. Der skal være en faglig begrundet forventning om, at der kan skabes en udvikling, hvor perspektivet hen mod arbejdsmarkedet kan skabes eller genskabes. Et manglende perspektiv på arbejdsmarkedet er ikke i sig selv tilstrækkeligt til at tilkende førtidspension, idet der altid skal være faglig dokumentation og begrundelse for, at det er åbenbart formålsløst at udvikle en arbejdsevne til beskæftigelse i et fleksjob.

Aalborg Kommunes praksis sammenlignet med 6-byerne

Også i Aalborg Kommune har førtidspensionsreformen betydet en væsentlig nedgang af tilkendelse af førtidspension. I 2013 tilkendes 157 personer førtidspension efter de nye regler, samt 170 efter reglerne før 1.1.2013 grunder overgangsbestemmelser. Til sammenligning fik 594

personer tilkendt førtidspension i 2011. Til gengæld ses denne tendens ikke for de helt unge med alvorlige handicaps, hvor Aalborg Kommunes praksis ikke er ændret væsentligt og dermed er helt i tråd med socialministerens udmelding:

Tilkendelse af førtidspension 17-19 årige	
2010	21
2011	19
2012	34*
2013	14
2014 – 1. og 2. kvartal	10

*I 2012 var der en stor gruppe unge i specialcenterregi der fyldte 18 år.

Sammenlignet med 6-byerne, og set ift landsgennemsnittet, har Aalborg Kommune et tilkendelsesniveau som ligger noget over landsgennemsnittet. Tallene skal ses i lyset af, at kommunerne endnu kun har afsluttet ganske få ressourceforløb, og det er derfor uvist hvordan praksis udvikler sig efterhånden som ressourceforløbene afsluttes.

Tilkendelse af FTP 17-66 år, både ny og gl. ordning¹				Tilkendelser i promille af arbejdsstyrken (2013)	
Område	Tilkendt i alt 2013	Tilkendt 1.+2. kv. 2014	Arbejdsstyrke 2013	2013	2014 - 1.+2. kv.
København	324	103	304.299	1,065	0,338
Odense	92	80	89.583	1,027	0,893
Esbjerg	98	55	54.496	1,798	1,009
Randers	92	39	44.813	2,053	0,870
Aalborg	327	116	97.628	3,349	1,188
Aarhus	561	266	155.870	3,599	1,707
Hele landet	5.767	2.497	2.684.111	2,149	0,930

Samtidig er vi den kommune, der på nuværende tidspunkt har visiteret flest til ressourceforløb, set ift arbejdsstyrken:

Udvikling af ressourceforløb 1.januar2013 - 30.juni 2014²						
	Januar 13 – januar 14	Februar 14	Marts 14	April 14	Maj 14	Juni 14
Esbjerg	25	35	42	52	60	73
København	102	130	146	187	223	253
Aarhus	58	64	71	81	92	101
Odense	60	64	68	76	75	86
Randers	16	18	25	41	56	77
Aalborg	64	87	116	137	171	193

¹ Ankestyrelsens statistik

² Kilde: Jobindsats.dk

Det må derfor konstateres, at der fortsat er mange borgere med alvorlige sygdomme eller komplekse og tværfaglige problemstillinger, hvor der enten tages stilling til et varigt forsørgelsesgrundlag i form af førtidspension, eller hvor der iværksættes en særlig indsats via et ressourceforløb. Der er aktuelt ikke en statistik på nyvisiteringer til fleksjob.

Man kan diskutere om praksis på området har fundet sit rette niveau, eller om der tilkendes for få eller for mange førtidspensioner. Som sagt skal en visitation til et ressourceforløb have et beskæftigelsesmæssigt eller uddannelsesmæssigt perspektiv, hvorfor der foretages en grundig socialfaglig vurdering på rehabiliteringsmøderne ift mulighederne for udvikling af arbejdsevnen eller om der er dokumentation for at det er åbenbart formålsløst. Det er en praksis der fortsat tilrettes i takt med praksisundersøgelser og principafgørelser på området, ligesom erfaringer med udviklingsforløb i ressourceforløbene giver et nyt erfaringsgrundlag.

Anbefalinger i forhold til det fremtidige fokus på førtidspensionsområdet

Det anbefales, at der ultimo 2014 foretages en status på området i forbindelse med den praksisundersøgelse af førtidspensionsområdet, som Ankestyrelsen aktuelt har indkaldt sager til. Endvidere anbefales at der ses på praksis senest 5 år efter reformens start, mhp en vurdering af, hvilken betydning ressourceforløbene har ift tilkendelse af førtidspension, og i hvor høj grad der er udviklet på borgerens ressourcer og kompetencer. Endvidere vil det være relevant fortsat at følge kommunens udvikling af personer der visiteres til fleksjob i få timer, og hvorvidt der sker en udvikling af den effektive arbejdsevne, som forventet.